

De verspreiding van de Amerikaanse brulkikker in Nederland

Annemarieke Spitzen & Jeroen van Delft

De Amerikaanse brulkikker (Rana catesbeiana) is een invasieve exoot die eenmaal binnen de landsgrenzen, lastig te verwijderen is. Het is dan ook van groot belang goed de vinger aan de pols te houden en alert te zijn op aanwezigheid van deze reuzenkikker.

Uiterlijk

In het boekje 'Herkenning amfibieën en reptielen' uitgegeven door RAVON (zie www.ravon.nl) staat een goede beschrijving van de soort. Het is een (zeer) grote kikker die wel tot 20 cm groot kan worden. Meestal blijft hij echter tussen de 10 – 18 cm. De mannetjes zijn kleiner dan de vrouwtjes en de dieren blijven, net als de meeste kikkers en padden, hun hele leven doorgroeien. Met name de grote trommelvliezen zijn opvallend. Is deze bij de vrouwtjes ongeveer even groot als het oog, bij de mannetjes is deze wel twee keer zo groot.

De rug is ongevekt, of heeft een patroon van onregelmatige donkere vlekken. Huidlijsten op de overgang van rug naar flank, zoals die bij inheemse kikkers aanwezig zijn, ontbreken. De buik is vuilwit, grijsig en vaak gemarmerd. De roep is te vergelijken met die van de roerdomp, of het zachte loeien van een koe. Het geluid is duidelijk anders dan dat van de groene kikkers en is niet luider.

Eieren worden afgezet als grote platte pakketten, maar zinken snel naar de bodem. De larven overwinteren 1 of soms zelfs 2 jaar alvorens ze metamorfoser. Mannetjes zijn na 1 jaar na de metamorfose sexueel volwassen, de vrouwtjes kunnen hier wel 2 jaar over doen.

De larven kunnen ook (zeer) groot worden (15 – 18 cm) en hebben een olijfgroene rug en een wittige buik. Opvallend zijn de karakteristieke rondje vlekjes op het lichaam. Ze kunnen verward worden met overwinterende larven van de groene kikker en de larven van de zeldzame knoflookpad.

Op deze detailfoto van de kop van een larve zijn de typische vlekjes duidelijk zichtbaar. Een brulkikkerlarve aan het eind van de metamorfose. Foto's Annemarie van Diepenbeek.

Leefgebied van Amerikaanse brulkikkers in Vlaanderen. Foto Annemarie van Diepenbeek.

Verspreiding

Van oorsprong is het een Noord-Amerikaanse soort, maar ondertussen verspreid over 40 landen, verdeeld over 4 continenten in de afgelopen eeuw. In Europa zijn minstens 25 introducties bekend, in 8 landen, waarbij in Italië de eerste dieren zijn geïntroduceerd.

De brulkikker is de Nederlandse grens vanuit België tot op een kilometer genaderd (nabij Noord-Brabant) en mogelijk bevindt de soort zich al aan de Nederlandse kant van de grens. In 2006 werd een volwassen exemplaar in Limburg aangetroffen. In België bevinden zich momenteel 3 grote populaties verspreid over het land, het betreft hier enkele (tien)duizenden dieren. Via de rivier de Mark, welke Nederland bij Galder, onder Breda, binnenkomt, kunnen Amerikaanse brulkikkers

zich makkelijk verspreiden. Aan de Nederlandse kant is de soort recent (na 2006) niet aangetroffen. Het is wel bekend dat Amerikaanse brulkikkers zich onder de Nederlandse klimatologische omstandigheden prima kunnen voortplanten. In Breda heeft zich enige jaren een voortplantende populatie Amerikaanse brulkikkers kunnen handhaven in een tuinvijver. De eigenaar had larven vanuit België geïmporteerd.

De meeste succesvolle introducties zijn voortgekomen uit zeer kleine bronpopulaties, bestaande uit maximaal 6 vrouwtjes. Dat betekent dat ook zeer kleine aantallen brulkikkers grote populaties kunnen opbouwen. Wanneer deze soort zich eenmaal gevestigd heeft, is het haast onmogelijk deze volledig te verwijderen.

Een subadulte Amerikaanse brulkikker. Let op de grote trommelvliezen en ontbrekende huidlijsten op de overgang van rug naar flank, die bij inheemse kikkers wel aanwezig zijn. Foto Arnold van Rijsewijk.

Wat doet RAVON en wat kunt u doen?

Waarschijnlijk nog dit jaar gaat RAVON i.s.m. Belgische collega's in met name de grensstreek met België lezingen organiseren om amfibieënliehebbers te attenderen op de Amerikaanse brulkikker. Informatie zal worden gegeven over het uiterlijk van het dier, de leefwijze en de (tot nu toe bekende) verspreiding.

Graag vragen wij u om extra alert te zijn op Amerikaanse brulkikkers. Waarnemingen kunt u doorgeven via www.telme.nl of aan Jeroen van Delft (j.v.delft@ravon.nl) of Annemarieke

Spitzen (a.spitzen@ravon.nl). Een foto of geluidsopname (gebruik uw mobieltje!), ook al zijn deze van slechte kwaliteit, zijn heel belangrijk. Ook oude waarnemingen ontvangen wij graag van u. U kunt deelnemen aan de lezingen en excursies die (mogelijk) worden georganiseerd door RAVON (houd de website in de gaten), of u kunt zelf een excursie organiseren, specifiek gericht op deze invasieve exoot. Voor meer informatie, of tips over waar u het beste kunt gaan zoeken, kunt u contact opnemen met Jeroen van Delft.